

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. p.: rastine@tm.lt

2021-11-29 Nr. S- 748
[2021-11-11 Nr. 21-32052

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Lietuvos notarų rūmai, susipažinę su pateiktais išvadoms ir nuomonėms gauti įstatymų projektais, pagal kompetenciją pateikia savo pastabas ir pasiūlymus.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.65, 1.117, 3.51, 3.52, 3.53, 3.61, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103, 3.140, 3.144, 3.188, 5.7, 6.492 ir 6.493 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 3.54¹ ir 3.76¹ straipsniais įstatymo projekto (toliau – Projektas) 14 straipsniu siūloma pakeisti Civilinio kodekso 3.85 straipsnį, *inter alia* numatant, kad nepilnamečių vaikų turintys sutuoktiniai dėl sandorio, susijusio su nekilnojamoju daiktu, kuris yra šeimos turtas, notarinio patvirtinimo kreipiasi į nekilnojamojo daikto buvimo vietos notarą. Projekto 18 straipsniu siūloma pakeisti Civilinio kodekso 3.188 straipsnį, *inter alia* numatant, kad dėl minėtame straipsnyje nurodytų sandorių notarinio patvirtinimo kreipiamasi į nepilnamečio vaiko gyvenamosios vietos notarą. Pagal Aiškinamąjį raštą minėti siūlymai grindžiami siekiu užtikrinti papildomą saugiklį dėl vaiko teisių ir interesų apsaugos, kad, vienam notarui atsisakius tvirtinti sandorį, kaip neatitinkantį vaiko interesų, nebus ieškomas kitas notaras, galintis priimti galimai palankesnį sprendimą ir leisti sudaryti/patvirtinti konkretų sandorį.

Pažymėtina, kad pagal galiojantį teisinį reguliavimą (Notariato įstatymo 28 straipsnio 1 dalis) dėl notarinio veiksmo atlikimo asmenys gali kreiptis į bet kurį notarą. Išimtis yra numatyta tik dėl turto paveldėjimo atveju, kai pagal Civilinio kodekso 5.50 straipsnio 2 dalį pareiškimas dėl palikimo priėmimo turi būti paduodamas palikimo atsiradimo vietos notarui. Tačiau net ir tokiais atvejais, esant pagrįstam suinteresuoto asmens prašymui, paveldėjimo byla gali būti perduodama vesti kitam notarui. Taigi, asmenys turi galimybę notarines paslaugas gauti pas savo dėl įvairių priežasčių (vietos, sąnaudų ir pan.) pasirinktą notarą.

Iš esmės pritariame Projektu siekiamiems tikslams – turi būti užtikrinta, kad vienam notarui Projekte nurodytais atvejais dėl pagrįstų priežasčių atsisakius tvirtinti sandorį, asmenys neturėtų galimybės kreiptis į kitą notarą, tikėdamiesi, kad jis priims jiems galimai palankesnį sprendimą ir leis sudaryti/patvirtinti atitinkamą sandorį. Tačiau, manytume, kad Projektu siūloma priemonė praktikoje pernelyg apribotų asmenų teisę pasirinkti nekilnojamojo turto ar kitą sandorį tvirtinantį notarą ir galimai sąlygotų papildomą administracinę naštą asmenims. Pažymėtina, kad, jeigu bus nustatytos skirtingos notarų veiklos teritorijos paveldėjimo ir Projekte aptariamų sandorių tvirtinimo atvejams, bus susiduriama su problema nustatant, į kurį notarą reikia kreiptis, kai palikimo atsiradimo vieta yra vieno notaro veiklos teritorijoje (ir jam turi būti paduodami pareiškimai dėl palikimo priėmimo pagal Civilinio kodekso 5.50 straipsnio 2 dalį), o nepilnamečio įpėdinio (ar kelių nepilnamečių įpėdinių) gyvenamoji vieta (gyvenamosios vietos) yra kito notaro (kitų notarų) veiklos teritorijoje (pagal Projekto 18 straipsnį dėl palikimo priėmimo ar atsisakymo nepilnamečių vaikų vardu reikia kreiptis į nepilnamečio vaiko gyvenamosios vietos notarą). Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad visi notarai yra kvalifikuoti, maksimaliai atidūs, atsargūs, rūpestingi profesionalūs teisininkai, vykdančys viešąją funkciją užtikrinti, kad nebūtų sandorių, turinių ar forma neatitinkančių įstatymų, ir kurie atkreipia dėmesį į visas sandorio sudarymo aplinkybes, o kilus

menkiausiai abejonei, daro viską, kad sandoris būtų įformintas tinkamai, arba atsisako atlikti notarinį veiksma.

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, manome, jog aptariamas klausimas turi būti sprendžiamas, suderinant asmenų teisę laisvai pasirinkti notarą ir Projektu siekiamų tikslų įgyvendinimą. Todėl siūlytume Projekte numatyti, jog, siekiant užtikrinti viešąjį interesą/nepilnamečių vaikų teisėtų interesų apsaugą, *notarui atsisakius tvirtinti atitinkamą sandorį, asmenys, ištaisę trūkumus, pakartotinai gali kreiptis tik į tą patį notarą.* Tikslesnę tvarką siūlytume numatyti poįstatyminiame teisės akte, klausimą išsprendžiant elektroninių priemonių pagalba. Tokiu būdu būtų užtikrinta tiek asmenų teisė laisvai pasirinkti notarą, tiek ir tinkamas Projektu notarams suteikiamų funkcijų vykdymas.

Prezidentas

Marius Stračkaitis

Originalas siunčiamas nebus